

збільшення прибутковості можливе за рахунок проведення заходів із завоювання більшої частки ринку та отримання більшої кількості споживачів, які будуть вже не посередницькими організаціями, а кінцевими споживачами на об'єктовому ринку з більш вигідними умовами співпраці.

Отже, організація системи управління маркетингом є сприятливою для підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств.

Література.

1. Балабанова Л.В. Маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств : [монографія] / Л.В. Балабанова, В.В. Холод. – Донецьк : Дон ДУЕТ, 2006. – 294 с.

2. Заїка С.О. Управління інтелектуальним капіталом як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємства / С.О. Заїка, О.В. Грідін // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2016. – Вип. 177. – С. 176-186.

2. Мандич О. В. Стратегії конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств / О. В. Мандич // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Вип. 1 (07). – Ч. 1. – Запоріжжя: ЗДІА, 2017. – С. 116-120.

3. Мандич О. В. Стратегії підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств: інструментальний підхід / О. В. Мандич // Вісник ХНТУСГ : економічні науки. – Вип. 172. – 2016. – С. 141-147.

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА ЯЧМЕНЮ В УКРАЇНІ

***БАБИЧ М.В., МАГІСТРАНТ,
ДОВГОП'ЯТИЙ А.Ю., МАГІСТРАНТ*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Зернова галузь, що забезпечує продовольчу безпеку держави та формує експортний потенціал країни, є основою сільського господарства України.

Ефективність зерновиробництва залежить від різних макро- і мікроекономічних чинників. Тому підвищення ефективності та забезпечення стабільного розвитку сільськогосподарського

* Науковий керівник – Смізнова О.В., к.е.н, доцент

виробництва взагалі та зерновиробництва, зокрема, вимагає узгоджених дій органів державної влади, місцевого самоврядування та окремих підприємств [1, 2].

На сьогодні аграрії стикаються з проблемами постійного росту цін на виробничі ресурси, доступності позикових коштів тощо. Однак, закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію часто навіть зменшуються. Виникає ціновий диспаритет, що створює проблему можливості фінансування наступних посівних кампаній, тобто можливості подальшого відтворення виробництва. В намаганні скоротити витрати сільгоспвиробники змушені відмовлятися від вирощування інтенсивних сільськогосподарських культур та знижувати рівень застосування мінеральних добрив [4].

При цьому попит на український ячмінь на світовому ринку продовжує бути стабільно високим, що створює для українських зерновиробників сприятливі передумови для певного розширення, а точніше відновлення, посівних площ під ячменем.

Адже на сьогодні посівні площі під ярим ячменем мають тенденцію до скорочення. Так, якщо у 2000 р. у структурі посівних площ зернових культур ячменю ярому належало 26,7 %, у 2010 р. – 20 %, то у 2017 р. – лише 11,1 %.

Так, заданими Державної служби статистики України у 2012 – 2017 рр. загальна величина посівних площ під ярим ячменем у господарствах усіх категорій скоротилася з 2724 тис. га до 1619,9 тис. га, або на 40,5 %, при чому посівна площа у сільськогосподарських підприємствах скоротилася на 56 %, а у особистих господарствах населення – лише на 21,2 % [5,6].

Найбільше площ під посівами ячменю у 2017 р. було зайнято у Одеській (365,1 тис. га), Миколаївській (286,9 тис. га) та Дніпропетровській (256,4 тис. га) областях.

В той час в урожайності культури простежується позитивна тенденція зростання: так, у 2000 р. середній показник в Україні становив 18,6 ц/га, у 2010 р. – 18,3 ц/га, 2017 р. – 32,4 ц/га. Найбільшої урожайності ярого ячменю у 2017 р. досягли в Тернопільській (50,7 ц/га), Хмельницькій (50,6 ц/га), Львівській (49,1 ц/га), Івано-Франківській (45,9 ц/га), Вінницькій (44,3 ц/га) областях.

Однак, якщо порівняти вітчизняний показник, який, на жаль, на сьогодні не демонструє тенденції зростання, з аналогічним середнім показником у країнах Європейського Союзу - 70 ц/га, можна відмітити значне технологічне відставання галузі.

Так, серед головних проблем, що стримують зростання урожайності зернових культур, в тому числі ярого ячменю, є: застаріла матеріально-технічна база підприємств-виробників; застосування традиційних технологій вирощування зернових культур із значною кількістю технологічних операцій; брак оборотних коштів для здійснення операційної діяльності [3, с. 25].

Взагалі, за період 2012 – 2017 рр. валовий збір ярого ячменю в господарствах усіх категорій України зменшився з 5611,2 тис. т до 5243,9 тис. т, або на 6,6 %. При чому в господарствах населення валовий збір культури зріс на 16,2 %, у сільськогосподарських підприємствах, в тому числі фермерських господарствах відбулося скорочення урожаю відповідно на 25,2 та 10 %.

Такий стан, звичайно, є закономірним, адже тваринництво на сьогодні в значній мірі перемістилося в господарства населення, які формують власну кормову базу, самостійно вирощуючи фуражні культури.

Найбільші збори зерна ячменю були у Одеській (15,3 %), Миколаївській (9,3%), Дніпропетровській (8,2 %), Тернопільській (6,43 %), Запорізькій (6,4 %) областях, які на 48,7% зібраної площі загалом виростили 45,63% врожаю від усього його обсягу в країні [5,6].

Як відомо, згідно класичної економічної теорії виділяють два шляхи підвищення ефективності виробництва продукції: збільшення обсягів виробництва при незмінних витратах та зниження величини витрат при незмінних обсягах виробництва. Як виявляється, жоден з описаних шляхів не простежується у вітчизняній зерновій галузі: при відсутності стійкого зростання урожайності відбувається подальше збільшення витрат на виробництво. При цьому аграрії відсторонені від процесу формування цін на власну продукцію та змушені реалізовувати за умовами, які диктують інші учасники ринку.

Література.

1. Кернасюк Ю. Ринок ячменю : потенціал розвитку [Електронний ресурс] / Ю. Кернасюк. – Режим доступу : <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichniy-hektar/item/7950-rynok-iachmeniu-potentsial-rzvytku.html>.

2. Лень О.І. Ефективність технології вирощування ячменю ярого в умовах східного Лісостепу України / О.І. Лень // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2008. – № 1. – С. 159-161.

3. Ніценко В.С. Проблеми та напрямки підвищення конкурентоспроможності виробників зерна / В.С. Ніценко, І.А. Дворніков // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – 2015. – Т. 14, Вип. 2. – С. 22-33.

4. Савицька С. Економічна ефективність виробництва ячменю та шляхи її підвищення у сільськогосподарських підприємствах Хмельницької області [Електронний ресурс] / С. Савицька. – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2011_11_15_16_kampodilsk/section_2_2011_11_15_16/ekonomichna_efektivnist_virobnictva_jachmenju_ta_shljakhi_jiji_pidvishhennja_u_silskogospodarskikh_pidpriemstvakh_khmelnickoji_oblasti/4-1-0-53.

5. Статистичний збірник «Рослинництво України 2017». – Київ : Державна статистична служба України, 2018. – 222 с.

6. Статистичний збірник «Сільське господарство України 2017». – Київ : Державна статистична служба України, 2018. – 245 с.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК СПОСІБ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКУ ПІДПРИЄМСТВА

***БІРЧЕНКО Н.О., к.е.н.,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Диверсифікація є способом зниження ризику підприємства. При цьому вона не впливає на рівень ризику окремих напрямків діяльності підприємства, а знижує ризик підприємства шляхом поєднання різних видів діяльності.

Існування великої кількості видів і форм диверсифікації, які зустрічаються в науковій літературі, вимагає поглибленого дослідження впливу кожної з них на рівень ризику підприємства.

З метою дослідження впливу диверсифікації на ризик підприємства, на нашу думку, варто виділити три форми диверсифікації: капіталу, виробництва, маркетингу. Поряд з формами диверсифікації, потрібно одночасно враховувати і рівні диверсифікації. Можна виділити наступні рівні диверсифікації:

– народногалузевий – здійснюється на основі класифікації галузей національної економіки (промисловість, сільське господарство, транспорт, будівництво, фінансово-кредитна сфера та ін.);

– галузевий – поділ на основі структури галузі (в сільському господарстві – рослинництво і тваринництво, промисловість – переробна, машинобудівна тощо);

– внутрішньогалузевий – визначається на основі структури галузі (в рослинництві – рільництво, овочівництво, садівництво, в тваринництві – скотарство, свинарство, птахівництво тощо).